

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**M. Antonii Marsilii Colvmae, Bononiensis, I. C.
Archiepiscopi Salernitani, De Ecclesiasticorum Reddituum
Origine, & Iure Tractatvs**

Colonna, Marcantonio

Venetijs, 1575

Cap. XI. Quænam beneficia administrationem & iurisdictionem habeant, &
qui illa obtinent, quibus vocabulis nuncupentur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61495](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61495)

14 maximus erat, reliqui uerò minores Pontifices appella-
bantur, ut Plutarchus in Numa tradidit: † Ille sacra om-
nia exscripta habebat, & obsignata, hostias, dies, ad quæ
15 templa res diuina esset facienda, cætera denique sacra,
tum publica, tum priuata. † Creabatur præterea Rex Sa-
crificulus, qui Pontifici Maximo subiectus erat. † Tum
& flamines nempè Dialis, Martialis, Quirinalis, Vimina-
lis, Vulcanalis, Carmentalis, Palatinalis, Pomonalis, in-
ter quos maximæ dignitatis Dialem extitisse, minimæ ue-
rò Pomonalem Flaminem D. Augustinus recensuit, li. 2.
de Ciuit. Dei. Itaq; æquum, ac longè magis rationi con-
sentaneum fuit sub noua perfectiori lege Christi, consti-
tutis beneficiis inter ipsos beneficiarios, ordinem statui,
ac delectum adhiberi: quis autem is fuerit, mox, intelli-
getur, cum & beneficiorum naturam enarrabimus, eosq;
percenfebimus, quibus ea conferuntur.

A R G V M E N T V M.

*Quenam beneficia administrationem & iurisdictionem ha-
beant: & qui illa obtinent, quibus uocabulis nuncu-
pentur.*

R E R V M S V M M A E.

- 1 Beneficia, alia sunt regularia, alia secularia.
- 2 Beneficiorum secularium tria genera, cum administratione,
& iurisdictione, cum administratione sine iurisdictione, &
quæ iurisdictione & administratione carent.
- 3 Beneficiorum alia diuisiones.
- 4 Quenam beneficia dicantur habere iurisdictionem, & ad-
ministrationem.
- 5 Beneficia cum administratione & iurisdictione, dicuntur ob-
tinere Abbates secularium Ecclesiarum.
- 6 Episcopi dicuntur habere beneficium.

- 7 Beneficij appellatione non venit Episcopatus.
- 8 Beneficia inferiora, Episcopatus membra solent appellari.
- 9 Episcopi unde dicti.
Episcopi apud Athenienses dicebantur, qui missi erant, ut hominum mores specularentur.
- 11 Scipio Aphricanus Episcopus gentium, Regumq; missus.
- 12 Cicero totius Campanie Episcopus.
- 13 Episcopi quo sensu accipiuntur apud Iurisconsultos.
- 14 Archiepiscopi dignitate, non ordine Episcopos præcellunt, & unde dicti.
- 15 Patriarcha unde dicti, & qui olim erant.
- 16 Patriarcha in quatuor Orbis partibus initio constituti, qui uicij sint.
- 17 Patriarcha quidam minorum gētium primis quatuor additi.
- 18 Venetus Patriarcha Gradensi suffectus est.
- 19 Episcopi, Archiepiscopi, & Patriarcha beneficia, cum administratione & iurisdictione obtinere dicuntur.
- 20 Summus Pontifex beneficium obtinere dicitur.
- 21 Summi Pontifices in ceteros absolutam potestatem habent, suntq; vocati in potestatis plenitudine.
- 22 Ceteris Episcopis pares in ordine sunt, atque ideò illos fratres appellant.
- 23 Habent potestatem regitiuam super uniuersalem Ecclesiam, atque Episcopalem potestatem.
- 24 Episcopi antiquitus Papæ nomine decorabantur.
- 25 Papæ unde dictus est.
- 26 Papæ nomen ceteris antea Episcopis commune, soli Pontifici Romano tributum est.

CAPVT VNDECIMVM.

I ENEFICIORVM † prima diuisio est, atq; hæc cæteras alias omnes complectitur, ut dicamus Sæcularia quædam reperiri, alia verò Regularia. De Sæcularibus autem, quorum fusior tractatio

- 2 Etatio est, nos prius agemus. † Sæcularium igitur benefi-
 ciorum tria genera sunt: sunt enim nonnulla cum admi-
 nistratiōe, & iurisdictione; alia cum administratiōe,
 absque tamen iurisdictione; Alia verò administratiōe
 3 pariter, ac iurisdictione carent. † Præter hanc verò, quæ
 vt diximus, omnium potissima est, extant & aliæ benefi-
 ciorum diuisiones: Quædam enim sacerdotalia sunt, quæ
 dam perpetua, quædam manualia, quædam commenda-
 ta dicuntur, quædam in titulum data: Commendata præte-
 rea uel ad commodum Ecclesiæ pertinent, uel ipsius cõ-
 mendatarij: Ex eadem hac (ut ita dicam) radice pro-
 4 deunt, quæ officia, seu personatus, ac dignitates appel-
 lantur: † Superioris subdiuisionis primo capite illa be-
 neficia complexi sumus, quæ administratiōem simul &
 iurisdictionem habent: quo in genere plures, qui illa
 5 obtinent, numerantur. † Primò quidem Abbates sæcu-
 larium Ecclesiarum, de quibus in cap. ex transmissa, de
 renuncia. Huius verò nominis rationem tunc explicabi-
 6 mus, cum de regularibus agemus. † Sunt præterea Epi-
 scopi, qui & ipsi beneficium dicuntur obtinere, ut in cap.
 7 foelicis, §. quod si quis, de pœn. in 6. † Tametsi beneficij
 appellatione Episcopatus, utpotè qui dignitatum cul-
 men est, non ita passim continetur, cap. pen. de præbend.
 cap. 2. ubi glo. eod. titu. in 6. Ipsorum Dominicum mu-
 nus est, dignitatum culmen, caput omnium ordinum, sa-
 8 cerdotale fastigium, & ordinis sublimitas, cap. non autè,
 e. venerabilis, 2. quæst. 1. cap. illud. 80. dist. cap. reperiun-
 tur, 7. quæst. 1. cap. 1. 32. dist. † Ideoq; præbendas Archi-
 diaconatus, & alia quæcunque Ecclesia, vel officia, vel
 beneficia, Canones solent Episcopatus membra nuncu-
 9 pare, cap. si quis Episcopus, 1. quæstio. 7. † Episcopi ἀπὸ
 τοῦ ἐπινοχοπεῖν, quod est superintendere, dicti sunt, quòd ex-
 ploratores insidiatorum gregis, excubitores, ac ianito-

res veluti sint constituti, cap. cleros, 21. distinct. & obseruauit accurratè Fr. Michael de Medina, li. de Orig. sanctorum hominum, cap. 2. † Athenienses, quos speculatum mittebant, quid in unaquaque subditarum ciuitatum boni, malive, æqui, aut iniqui ageretur, Episcopos, hoc est, speculatores vocabant: † inde Plutarchus refert, Scipionem Africicum à Senatu in Asiam missum esse Episcopum gentium, Regumq; : † & Cicero ad Atticum scribens: *Me (inquit) Pompeius esse voluit, quem tota Campania, & ora maritima habeat Episcopum, ad quem delectus, & negocij summa deferatur.* † A Iureconsultis etiam eodem hoc sensu nomen hoc accipitur in l. Munerum, 2. §. ijdem Episcopi, ff. de muner. & honorib. † Hoc in genere censentur, & Archiepiscopi, qui iurisdictionem, licèt non ordine Episcopos antecellunt, & ab Episcopis ad eos appellatur, cap. 1. de offic. ord. Ideò verò vox illa ἀρχοὶ præponitur, quod Principem inter Episcopos locum obtinent Archiepiscopi, d. cap. cleros, 21. distinct. † Sunt & Patriarchæ hoc nomine nuncupati, quòd inter patres sublimiorem locum obtineant, d. cap. cleros. Porò eorum nomen ante veteris legis tempus vsurpari cœpit. Vnde legimus Noe, Abraham, Isaac, Iacob, & Ioseph Patriarchas fuisse; Dauid quoque Prophetam, & Patriarcham, Petrus Apostolus appellauit, Act. 2. & Sanctus Ioannes Baptista Patriarcha, & Propheta fuit, Luc. 1.

† In quatuor sanè tantùm Orbis partibus initio cõstituti reperiuntur, à quibus nomen accepere. Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, Hierosolymitanus, de quibus in cap. antiqua, de priuileg. cap. sacrosanctæ, cap. Constantinop. c. Renouantes, cap. diffinimus, 22. distin. † Iis postmodum nonnulli minorum gentium Patriarchæ sunt adiecti Aquileiensis, Cantuariensis, Birturgiensi, † & Gradensis, cui hodie quì Venetus nuncupatur,

cupatur, suffectus est, ut Brixienfis docuit in reper. uerb. Patriarcha, uers. de Patriarcha Gradensi: de quibus Speculator aliquando meminit, tit. de dispensa. & Card. Iacobatius tract. de Concil. lib. 1. artic. 12. fol. 23. eorum locum in Concilio exactissimè perquirens, & in ipsis Canonum Decretis haud rata mentio habetur, ut Archidiaconus, Dominicus, & cæteri animaduertent in cap. cōquestus, c. nunc uerò, 9. quæst. 3. cap. erubescant, 32. dist.

19 † Hi quidem omnes, Abbates scilicet, Episcopi, Archiepiscopi, & Patriarchæ, quos ab infimis ad supremos cōscendentes, numerauimus beneficia cum iurisdictione subditos ipsos corrigendi, & contra eos inquirendi habent, ac rerum pariter Ecclesiasticarum obtinent administrationem, cap. 1. & passim, de offic. ordin. cap. 1. eod. tit. in 6. cap. ut officium, de hæret. eod. lib. cap. præcipimus, cap. Episcopus, 12. quæst. 1. † Summi Pontifices postremò beneficium obtinere dicuntur, ac eo nomine

20 CLEMENS III. Pontificatum appellasse legitur in c. 2. ibi in depositionem officij, & beneficij nostri. de maledic. † Illi administrationem, & iurisdictionem in cæteros omnes absolutam habent, cùm ipsi in potestatis plenitudinem uocati fuerint, cæteri uerò in partem sollicitudinis, cap. ad honorem, de aut. & usupal. † quamuis enim

21 ordine cæteris Episcopis pares sint, eaquæ de causa illos fratres appellent, cap. quam graui, de crim. fal. cap. in nouo, 21. dist. † potestatem illi tamen Regitiuam, ut uerbo

22 D. Thomæ utar, 3. par. q. 40. artic. 6. super vniuersalem Ecclesiam, atque Episcopalem potestatem, qua unaquæque Ecclesia particularis, ac specialis regitur, obtinent; quam qui negat, tanquam Ecclesiasticæ unitatis lacerator schismaticus appellandus est, cap. schisma, 24. quæst. 1. Vnde in Concilio Constantinopolitano primo, cap. quinto, ea uerba leguntur: *Veneramur secundum Scripturas,*

- ras, & secundum Canonum statuta, ac diffinitiones, sanctissimum antiquae Romae Episcopum primum esse, & maximum Episcoporum. Alio nomine summus Pontifex
- 42 Papa dictus est; † quo nomine & antiquitus honoris maximi gratia, Episcopi decorabantur. Eius rei exemplum est apud Hieronymum in suis Epistolis, qui Augustinum Hypponensem Episcopum, subinde Papam, hincque Athanasium, Epiphanium, Eugenium, Alypium, Chromatium, Theophilum uocasse animaduertimus: Martinus etiam Bracharensis Episcopus passim à Gratiano Papa dicitur in cap. Episcopus, 8. quaest. 1. & saepe Concilium Martini nominatur: Cyprianus itidem Papae nomine saepius decoratur, in cap. absit, 50. dist. cap. omnis;
- 25 de consecr. dist. 1. cap. 1. de consecr. dist. 2. παπὰς. † Suida auctore in historicis verbo παπὰς, pater est, quod & ex Arriano in Bithyniacis colligitur; asserit ille solitos Bithynios Iouem Papam, quasi patrem appellare. Nomen id praeterea deductum uidetur à dictione Papae, quae admirantis est: uel à duobus dictionibus corruptis, quod pater fit patrum, ut Iacob. Spiegel. notat in Lexi. iu. ci. uer.
- 26 Papa; † quod nomen antea ceteris Episcopis commune summo Pontifice tantum ob specialem notam tribui postmodum coepit. Atque haec quidem sunt beneficia saecularia, quae iurisdictioni administrationem annexam habent.

A R G V M E N T V M.

Esse & beneficia cum administratione quidem, sed quae iurisdictione careant: Rectaeque hoc diuisionis capite officia quoque contineri. Porro eos, qui illa obtinent, varijs nominibus appellari.

R E R V M